

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

رویکرد ظالمانه بایدن و ترامپ

به مسئله فلسطین

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: مرجان شریف زاده

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

۲	■ مقدمه
۳	■ مختصری در باب کاندیداهای انتخابات سوم نوامبر ۲۰۲۰
۴	■ ویژگی‌های کلی رویکرد دونالد ترامپ به مسئله فلسطین
۵	■ طرح «معامله قرن»؛ تجلی دیدگاه‌های دونالد ترامپ نسبت به موضوع فلسطین
۷	۱- پایتختی شهر قدس
۷	۲- راهکار دو کشور برای دو ملت
۸	۳- کرانه باختری و شهرک‌های یهودی‌نشین
۹	۴- حق بازگشت آوارگان فلسطینی
۱۰	■ جمع‌بندی

اگرچه در آمریکا رئیس‌جمهور به تنهایی تعیین‌کننده سیاست خارجی نیست، اما در عمل، شخص رئیس‌جمهور و حلقه مشاورانش در خصوص سیاست‌گذاری خارجی و اجرای آن، نقش و تأثیر قدرتمندانه‌ای دارند؛ به‌علاوه، رؤسای سازمان‌های اجرایی متشکل از وزارت امور خارجه، وزارت دفاع و سایر اعضای کابینه، شورای امنیت ملی، جامعه اطلاعاتی و دیگر نهادها و سازمان‌های ذیربط، که از سوی عالی‌ترین مقام سیاسی آمریکا یعنی رئیس‌جمهور منصوب می‌شوند، در هدایت و ترسیم سیاست خارجی آمریکا دارای بالاترین درجه هستند. نظر به اینکه سیاست خارجی آمریکا آثاری بر عرصه بین‌الملل، به خصوص در حوزه غرب آسیا خواهد داشت، فهم مواضع رئیس‌جمهور بعدی آمریکا در قبال متحدان یا مخالفانش در منطقه، ضروری است.

از سوی دیگر، همان‌گونه که رهبر معظم انقلاب فرموده‌اند: "مسئله فلسطین جزو مسائل درجه اول، بلکه مسئله اول دنیای اسلام است ... سرنوشت فلسطین، سرنوشت همه ماست. اگر فلسطین در این صحنه رویارویی شجاعانه‌ای که امروز برای خود به وجود آورده است، موفق شود، موفقیت همه دنیای اسلام است؛ اما هرچه رنج آن ملت ادامه پیدا کند، مایه ذلت روزافزون دنیای اسلام است...."^۱؛ بر این اساس، هر تحولی که بر تقویت یا تضعیف جایگاه فلسطین و فلسطینیان در سرزمین‌های اشغالی یا در منطقه اثر بگذارد، برای جهان اسلام و جمهوری اسلامی ایران دارای اهمیت است. به همین سبب در نوشتار حاضر تلاش شده است تا دیدگاه‌ها و مواضع دو کاندیدای انتخابات ریاست جمهوری آمریکا در خصوص مسئله فلسطین و رژیم صهیونیستی مطالعه شود.

نظر به اینکه از سال ۱۹۹۳، در تمامی طرح‌های به اصطلاح صلحی که برای حل و فصل موضوع فلسطین پیشنهاد می‌شده، همواره چهار مسئله بنیادین بازگشت آوارگان، وضعیت بیت‌المقدس، شهرک‌های یهودی‌نشین و موضوع تشکیل دولت مستقل فلسطینی، پای ثابت تمامی مذاکرات سازش بوده است^۲، در پژوهش حاضر دیدگاه‌ها و مواضع ترامپ و بایدن در باب این مسائل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

این پژوهش به روش اسنادی تهیه و اطلاعات آن از مقالات، تحلیل‌ها و دیدگاه‌های کارشناسان، پژوهش‌های پیشین و گزارش‌ها و خبرهای مندرج در روزنامه‌های رسمی و پایگاه‌های خبری تحلیلی معتبر داخلی و خارجی برگرفته شده است.

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با کارگزاران نظام؛ (۱۳۸۱/۳/۹)

۲. دکتر «محمد زارعی» کارشناس مسائل فلسطین؛ نشست کارشناسی مورخ شهریور ۱۳۹۷

■ مختصری در باب کاندیداهای انتخابات سوم نوامبر ۲۰۲۰

۱- «جو بایدن» سال ۱۹۷۳ فعالیت خود را در سنای آمریکا آغاز کرد. او تا سال ۲۰۰۹ که به معاونت ریاست جمهوری آمریکا رسید، به مدت ۳۶ سال نمایندگی ایالت «دلاوار» را در سنای آمریکا بر عهده داشت و پرسابقه‌ترین سناتور تاریخ این ایالت بود.^۱ او حدود چهار سال ریاست کمیته روابط خارجی و هشت سال ریاست کمیته قضایی سنای آمریکا را در دست داشت و با چند دهه سابقه حضور در رده‌های بالای هرم قدرت در آمریکا، تجارب فراوانی از عملکرد تشکیلات دولت فدرال دارد. بایدن پس از سال ۲۰۱۶ و اتمام دوران معاونت ریاست جمهوری «باراک اوباما»، به هیئت علمی دانشگاه «پنسیلوانیا» پیوست و به‌عنوان «استاد کرسی بنجامین فرانکلین در اعمال ریاست جمهوری» معرفی شد.^۲

مواضع و رویکرد جو بایدن در قبال رژیم صهیونیستی، به گویاترین وجه ممکن در سخنان «استیو اسرائیل»^۳ آمده است: "....اسرائیل همیشه می‌تواند روی کمک جو بایدن حساب کند ... وقتی اسرائیل به دردسر بیافتد، او مثل ترامپ تأخیر یا توثیت نخواهد کرد، بلکه به سرعت وارد عمل خواهد شد و کار درست را انجام خواهد داد ..."^۴

۲- «دونالد ترامپ» رئیس جمهور کنونی آمریکا، تا پیش از حضور رسمی در کارزار انتخاباتی ۲۰۱۶ آمریکا، در شناسنامه کاری خود هیچ‌گونه سابقه فعالیت حکومتی و دولتی نداشت، اما در صنعت ساخت و ساز و املاک و مستغلات، از چهره‌های معروف آمریکا محسوب می‌شد. اما در هشتم نوامبر سال ۲۰۱۶، در حالی که آراء مردمی او حدود سه میلیون کم‌تر از رقیب دموکرات بود، با کسب ۳۰۶ رأی الکترال در برابر ۲۳۲ رأی «هیلاری کلینتون» به عنوان چهل و پنجمین رئیس جمهور آمریکا به پیروزی رسید. شاید تا قبل از سال ۲۰۱۶، بررسی یا پیش‌بینی رویکرد سیاست خارجی ترامپ که هیچ سابقه‌ای در عالم سیاست نداشت، سخنان و شعارهایش فراتر از چارچوب‌های سیاسی شناخته شده در سیاست آمریکا بود و گرایش‌های سیاسی‌اش در گذر زمان، دچار تحولات عمیق و بعضاً متناقض شده بود، کار بسیار دشواری می‌نمود، اما امروز دیگر این بررسی اصلاً کار دشواری نیست و هیچ ابهامی درباره رویکردهای سیاست خارجی ترامپ وجود ندارد، به خصوص وقتی که اسم رژیم صهیونیستی و منطقه غرب آسیا در میان باشد. ترامپ پس از پیروزی در انتخابات در اولین پیام خود خطاب به رژیم صهیونیستی گفت: "من عاشق اسرائیل هستم. من در صدمم تا پیوند ناگسستنی میان واشنگتن و تل‌آویو را تقویت کنم. اسرائیل تنها دموکراسی خاورمیانه است و مانند بارقه‌ای از امید برای بسیاری از انسان‌هاست"^۵.

۱. بی.بی.سی؛ (۱۳۸۷/۱۱/۲)

۲. خبرگزاری آنا؛ (۱۳۹۹/۶/۱)

۳. سیاستمدار یهودی، نماینده سابق ایالت نیویورک در مجلس نمایندگان آمریکا به مدت ۱۶ سال و رئیس فراکسیون حزب دموکرات در کنگره به مدت چهار سال

۴. برای مطالعه بیشتر رجوع شود به خبرگزاری فارس؛ «جو بایدن نماینده اسرائیل است»؛ (۱۳۹۹/۵/۹)

۵. روزنامه تعادل، (۱۳۹۵/۸/۲۳)

■ ویژگی‌های کلی رویکرد دونالد ترامپ به مسئله فلسطین^۱

۱- ختم نقش میانجی‌گرانه آمریکا و جانب‌داری علنی از رژیم صهیونیستی

۲- به کارگیری زور برای وادار کردن طرف فلسطینی به پذیرش خواسته‌های رژیم صهیونیستی

۳- رد تمامی قطعنامه‌های سازمان ملل و هنجارهای بین‌المللی

۴- اجبار کشورهای عربی به آشکارسازی روابط با رژیم صهیونیستی

پس از آغاز زمامداری دونالد ترامپ در کاخ سفید، یک رشته اقدامات او درباره موضوعات مبنایی مرتبط با مسئله فلسطین (انتقال سفارت آمریکا از تل‌آویو به بیت‌المقدس، شناسایی قدس به پایتختی رژیم صهیونیستی، منضم دانستن شهرک‌های یهودی نشین کرانه باختری به اراضی اشغالی، دستور قطع کمک‌ها به آنروا، تعطیل کردن دفتر ساف در واشنگتن، به رسمیت شناختن الحاق جولان به اراضی اشغالی و...)، آن هم قبل از اعلام رسمی مفاد معامله قرن، نشان می‌داد که رئیس‌جمهور آمریکا برای پایان دادن به بحران هفت دهه‌ای جهان اسلام، رویکردی کاملاً متفاوت از اسلاف خود در پیش گرفته است. در یک کلام می‌توان گفت ترامپ عزم خود را جزم کرده تا به صورت کاملاً یک‌جانبه و با چشم‌پوشی از تمام حقوق فلسطینی‌ها، پرونده مناقشه ۷۰ ساله منطقه را خاتمه دهد.

اگر رؤسای جمهور قبلی آمریکا با ژست بی‌طرفی و نقاب میانجی‌گری، در تمامی مذاکرات سازش، حق و حقوق فلسطینیان را پایمال می‌کردند، ترامپ اساساً موجودیت فلسطینی‌ها را نادیده می‌گیرد و در هیچ تصمیم و توافقی حتی حضور فیزیکی آنها را هم لازم نمی‌داند.

۱- ختم نقش میانجی‌گرانه آمریکا و جانب‌داری علنی از رژیم صهیونیستی: تفاوت بارز دوره ترامپ با دوران ماقبل او، پایان دادن به نقش میانجی‌گرانه آمریکا و اتخاذ رویکرد جانب‌دارانه محض به نفع صهیونیست‌ها است. رؤسای جمهور قبلی آمریکا، حداقل در ظاهر برای این دعوا دو طرف می‌شناختند: یک طرف فلسطینی و یک طرف اسرائیلی که باید با هم به توافق برسند. اما ترامپ بر این باور است که طرف فلسطینی اگر می‌خواست توافق کند، باید تا حالا می‌کرد؛ از این به بعد در هیچ یک از اتفاقاتی که در منطقه در حال وقوع است، اساساً فلسطینی‌ها طرف صحبت نیستند.

^۱ نشست تخصصی با حضور آقای دکتر «علیرضا سلطانشاهی» کارشناس و دبیر سابق کمیته حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین؛ خرداد ۱۳۹۸

۲- به کارگیری زور برای وادار کردن طرف فلسطینی به پذیرش خواسته‌های رژیم صهیونیستی: ویژگی دوم دولت ترامپ تحقق اهداف از طریق زور است؛ او می‌گوید: اگر حق و حقوق اسرائیل پذیرفته شد که هیچ، وگرنه، با زور شما را وادار به پذیرش می‌کنیم.

۳- رد تمامی قطعنامه‌های سازمان ملل متحد و هنجارهای بین‌المللی: ترامپ هیچ قطعنامه‌ای را که در شورای امنیت یا مجمع عمومی سازمان ملل علیه رژیم صهیونیستی صادر شده باشد، قبول ندارد. کما اینکه قطعنامه‌های ۲۴۲، طرح تقسیم ۱۹۴۷ و ... را زیر پا گذاشت؛ حتی پس از آن که سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی سازمان ملل متحد (یونسکو) در ۲۶ مهرماه ۱۳۹۶، علیه رژیم صهیونیستی قطعنامه‌ای صادر کرد که در آن بر وجوب پایبندی صهیونیست‌ها به ماهیت تاریخی و میراث فرهنگی مسجدالاقصی به‌عنوان پایگاه اسلامی مقدس تأکید شده بود، رژیم صهیونیستی در اعتراض به این قطعنامه از یونسکو خارج شد و آمریکا نیز در حمایت از این رژیم از یونسکو بیرون آمد.^۱

۴- اجبار کشورهای عربی به آشکارسازی روابط با رژیم صهیونیستی: ترامپ می‌گوید: اگر تاکنون کشورهای عربی در خفا و پشت پرده به صهیونیست‌ها کمک می‌کردند، از این به بعد باید این همراهی علنی باشد تا در مقابل جبهه مقاومت که مرزها و عناصرش مشخص هستند (ایران، سوریه، حزب‌الله، حماس، جهاد اسلامی) اعراب نیز دقیقاً سمت و سوی خود را مشخص کنند. تا پیش از این اعراب به ظاهر از آزادی فلسطین و اعاده حقوق فلسطینی‌ها دم می‌زدند، اما در خفا به اشغالگران کمک می‌کردند. اما ترامپ می‌خواهد این مناسبات علنی و عیان باشد.

■ طرح «معامله قرن»؛ تجلی دیدگاه‌های دونالد ترامپ نسبت به موضوع فلسطین

طرح به اصطلاح صلح معامله قرن، که ظاهراً قرار است به بیش از ۷۰ سال جدال فلسطین و رژیم صهیونیستی پایان دهد، آن‌گونه است که یک طرف دعوا (نتانیاها) آن را «فرصت قرن» می‌نامد و طرف مقابل (محمود عباس) «سیلی قرن». معماران اصلی این طرح «جرد کوشنر»، داماد یهودی دونالد ترامپ، «جیسون گرین‌بلت»، فرستاده ویژه آمریکا در امور خاورمیانه و «دیوید فریدمن»، سفیر آمریکا در اراضی اشغالی هستند و نکته قابل توجه این است که هر سه نفر صهیونیست هستند. پیش از رونمایی از مفاد طرح، نتانیاها بارها گفته بود که "محتوای این طرح هرچه باشد، به نفع اسرائیل است"^۲.

^۱. آمریکا و رژیم صهیونیستی در پایان سال ۲۰۱۸ از یونسکو خارج شدند.

^۲. بی.بی.سی؛ (۱۳۹۸/۲/۱۴)

اولین و ابتدایی‌ترین اصل در ترسیم یک برنامه صلح، حضور و توافق دو طرف مناقشه، در تمامی مراحل طراحی طرح است؛ اما معامله قرن اساساً بدون حضور طرف فلسطینی ترسیم و نهایی شده است؛ مفاد آن به گونه‌ای تنظیم شده که گویی طرف صهیونیستی به تنهایی آن را نوشته است. منطقاً هر طرح صلحی مستلزم حضور دو طرف دعوا بر سر میز مذاکره و تبادل امتیازاتی از سوی طرفین است، اما در معامله قرن، پرونده مفتوح موضوعات بنیادین و کلیدی که در طرح‌های صلح پیشین، موکول به مذاکرات نهایی بین طرفین شده بود^۱، اینجا صد در صد به نفع رژیم صهیونیستی مختومه شده است.

رؤسای جمهور قبلی آمریکا، به ظاهر ملاحظاتی را رعایت می‌کردند و سهم حداقلی برای فلسطینی‌ها در نظر می‌گرفتند، اما طراحان معامله قرن به کم‌ترین خواسته‌های حکومت خودگردان - که به تمامی مقررات پیمان اسلو متعهد است و حتی سال‌هاست که با صهیونیست‌ها همکاری امنیتی دارد-، وقعی نمی‌نهند و به کل آنها را نادیده می‌گیرند. بند بند طرح معامله قرن تماماً به سود صهیونیست‌ها است و هیچ بندی در آن نیست که امتیازی به فلسطینیان بدهد. برای مثال یکی از خروجی‌های معامله قرن در صورت اجرا این است: فلسطینیان که زمانی بر ۱۰۰ درصد سرزمین فلسطین حاکم بودند، در سال ۱۹۴۷ پس از جنگ جهانی دوم، بر اساس قطعنامه ۱۸۱ شورای امنیت، سهمشان به ۴۴ درصد کاهش یافت. بعد در سال ۱۹۶۷ و پس از جنگ شش روزه میان اعراب و اسرائیل، سازمان ملل در قطعنامه‌ای سهم فلسطین را ۲۲ درصد اعلام کرد. اما طرح معامله قرن حتی ۲۲ درصد اراضی قطعنامه سازمان ملل که آمریکا هم آن را تأیید کرده زیر پا می‌گذارد و سهم فلسطین را به ۱۵ درصد کاهش می‌دهد^۲.

ترامپ در تاریخ ۲۸ ژانویه ۲۰۲۰ (هشتم بهمن ۱۳۹۸)، در حالی که «بنیامین نتانیاها» او را همراهی می‌کرد، طی بیانیه‌ای از طرح به اصطلاح صلح «معامله قرن» رونمایی کرد. این پروژه آنقدر غیر منطقی و ظالمانه است که صدای دوستان رژیم صهیونیستی را هم درآورده است^۳.

جو بایدن، در اظهار نظری درباره معامله قرن گفته است: "یک طرح صلح نیازمند آن است که دو طرف کنار یکدیگر بنشینند (با یکدیگر مذاکره کنند) ... این یک شیرین کاری سیاسی است که می‌تواند رسیدن به صلح را سخت‌تر کند. من عمرم را صرف کار برای توسعه امنیت و حیات یهود و اسرائیل دموکراتیک کرده‌ام. این (معامله قرن) راهش نیست".

کاملاً بدیهی است که معامله قرن، در کنف حمایت همه‌جانبه آمریکایی‌ها اعم از دموکرات یا جمهوری خواه باشد؛ اگر هم در این میان صداهای ضعیف مخالفی به گوش می‌رسد، قطعاً مربوط به مفاد ظالمانه طرح یا برای حمایت از حقوق فلسطینیان نیست، بلکه ناشی از نگرانی‌هایی درباره نامناسب بودن زمان یا نحوه اجرا یا ناظر بر اهداف و مقاصد حزبی و سیاسی داخلی است.

۱. ترسیم مرزها، وضعیت بیت المقدس، موضوع آوارگان و تعیین ترتیبات امنیتی

۲. روزنامه حمایت؛ ص ۱۱؛ (۱۳۹۸/۱۱/۱۳)

۳. سایت «موندو وایس» مربوط به سیاست خارجی ایالات متحده، معامله قرن را احیا کننده آپارتاید بزرگ و نظام سیاسی نژادپرستانه‌ای نامید که باید در زباله‌دان تاریخ باقی می‌ماند. برای اطلاعات بیشتر رجوع شود به پژوهش‌های خبری؛ **RI.27040** مورخ (۱۳۹۸/۱۱/۳۰)

۱- پایتختی شهر قدس

الف- ترامپ: یکی از وعده‌های ترامپ چه قبل از پیروزی در انتخابات و چه بعد از آن، انتقال سفارت‌خانه آمریکا از تل‌آویو به قدس اشغالی بود؛ او به وعده خود عمل و در آذرماه سال ۱۳۹۶، دستورالعمل انتقال سفارت این کشور در فلسطین اشغالی، از تل‌آویو به بیت‌المقدس را امضا کرد و در اردیبهشت ۱۳۹۷، سفارت آمریکا در شهر قدس رسماً افتتاح شد. این عمل ترامپ نقض تمامی معاهدات و توافقنامه‌های بین‌المللی و قطعنامه‌های سازمان ملل از جمله قطعنامه تقسیم فلسطین (۲۹ نوامبر ۱۹۴۷) و قطعنامه ۲۴۲ (۲۲ نوامبر ۱۹۶۷) بود.^۱ این اقدامی بود که هیچ یک از رؤسای جمهور قبلی آمریکا نکرده بودند؛ آنها هرچند وعده‌هایی می‌دادند، اما در مرحله اجرا، به لزوم مذاکره و تصمیم‌گیری جهان اسلام درباره قدس اذعان می‌کردند.^۲

ب- بایدن: او هرچند از مخالفان تصمیم ترامپ برای انتقال سفارت آمریکا از تل‌آویو به بیت‌المقدس بود، روز دهم اردیبهشت ۱۳۹۹ به صراحت اعلام کرد که در صورت پیروزی در انتخابات، سفارت آمریکا در فلسطین اشغالی همچنان در بیت‌المقدس باقی خواهد ماند. او در این زمینه گفته است: "انتقال سفارت به «اورشلیم»^۳ نباید تحت آن شرایط صورت می‌گرفت، بلکه باید در شرایط دستیابی به توافقی بزرگ‌تر انجام می‌شد تا برای کسب امتیازات مهم در راستای صلح به ما کمک کند. اما حال این اتفاق افتاده است و من مکان سفارت را به تل‌آویو بر نمی‌گردانم."^۴

گفتنی است بایدن خواستار گشایش کنسول‌گری آمریکا در قدس برای ارائه خدمات به فلسطینیان است.

۲- راهکار دو کشور برای دو ملت

الف- ترامپ: وقتی نتانیاهو برای اولین مرتبه از زمان آغاز ریاست جمهوری ترامپ به آمریکا سفر و در کاخ سفید با او دیدار و گفتگو کرد^۵، ترامپ در کنفرانس مشترک خبری پس از این دیدار، سخنی گفت که کار شنا سان از آن به‌عنوان نقطه عطفی در مواضع آمریکا نسبت به حل بحران فلسطین و رژیم صهیونیستی یاد می‌کنند؛ او در پاسخ به سؤالی در مورد راه حل این بحران گفت: "من دارم راهکار «دو دولتی» و «یک دولتی» را بررسی می‌کنم و هر کدام را که هر دو طرف دوست داشته باشند، دوست دارم." او همچنین گفت: "برای مدتی فکر می‌کردم که راهکار دو دولتی ساده‌تر است." بعد از اظهارات ترامپ یک مسئول عالی‌رتبه دولت جدید آمریکا (که خواست نامش فاش نشود) اعلام کرد: "هدف واشنگتن دستیابی به صلح میان اسرائیلی‌ها و فلسطینیان است، چه از طریق راه حل دو کشوری، چه از هر طریق دیگر."^۶ یک روز بعد از آن «نیکو هیلی» سفیر وقت آمریکا در سازمان ملل نیز ادعا کرد که "دولت دونالد ترامپ همچنان از راه حل «دو کشور برای دو ملت» حمایت می‌کند، اما در عین حال تأکید کرد که ترامپ برای حل مناقشه به طرق غیر متعارف هم فکر می‌کند."^۸

۱. پژوهش‌های خبری؛ RI-22673

۲. نشست تخصصی با حضور آقای دکتر «علیرضا سلطانشاهی» کارشناس و دبیر سابق کمیته حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین؛ خرداد ۱۳۹۸

۳. بیت‌المقدس

۴. خبرگزاری مهر به نقل از بلومبرگ؛ (۱۳۹۹/۲/۱۱)

۵. ۲۶ بهمن ۱۳۹۵

۶. منصور فرهنگ، استاد علوم سیاسی دانشگاه بنیگتون آمریکا و نماینده اسبق ایران در سازمان ملل؛ بی.بی.سی؛ (۱۳۹۵/۱۱/۲۸)

۷. خبرگزاری ایسنا، (۱۳۹۵/۱۱/۲۷)

۸. بی.بی.سی فارسی، (۱۳۹۵/۱۱/۲۹)

اگرچه بعدها طرح معامله قرن ترامپ، و دیگر اقدامات او ثابت کرد که تشکیل کشور مستقل فلسطینی در رویکردهای او و مشاورانش اساساً جایگاهی ندارد.

ب- بایدن: او در یک سخنرانی ضمن اعلام حمایت از راهکار دو دولتی برای پایان دادن به مناقشات فلسطین و رژیم صهیونیستی، تأکید کرد: "این راهکار، تنها مسیر برای تأمین امنیت طولانی‌مدت اسرائیل و هم‌زمان حفظ هویت یهودی و دموکراتیک اسرائیل است؛ همچنین تنها راه برای مطمئن شدن از این است که فلسطینی‌ها نیز دولتی برای خودشان داشته باشند".^۱ او پیش از این نیز با انتشار بیانیه‌ای اعلام کرده بود که واشنگتن باید به تل‌آویو فشار وارد کند که کاری انجام نشود تا اجرای طرح «دو دولتی سازمان ملل» درباره فلسطین به خطر بیفتد.^۲ به باور بایدن، یکی از اولویت‌ها در مسئله صلح فلسطین باید از سرگیری گفتگو با فلسطینی‌ها و فشار بر تل‌آویو باشد تا برای به خطر انداختن طرح سازمان ملل موسوم به «طرح دو دولتی» اقدامی انجام ندهد.^۳

۳- کرانه باختری و شهرک‌های یهودی‌نشین

الف- ترامپ: پس از تصویب قطعنامه محکومیت اسرائیل در شورای امنیت سازمان ملل (به سبب تداوم شهرک‌سازی‌ها در سرزمین‌های اشغالی) و عدم وتوی آن از سوی آمریکا^۴، ترامپ صراحتاً گفت هنگامی که به کاخ سفید برسد اوضاع را به کلی دگرگون خواهد کرد؛ او همچنین گفت فلسطینی‌ها دیگر در سازمان ملل تریبونی نخواهند داشت. او حتی در اقدامی نامعمول، پیش از رأی‌گیری برای این قطعنامه به طور علنی و عمومی از اواما خواست آن را وتو کند.^۵

ترامپ در سال ۱۳۹۸، به نتانیاهو چراغ سبزی نشان داد، مبنی بر اینکه می‌تواند تمام شهرک‌های یهودی‌نشین در کرانه باختری را به سرزمین‌های اشغالی ملحق کنند؛ در حالی که طبق قطعنامه ۲۴۲ شورای امنیت، رژیم صهیونیستی نمی‌باید در کرانه باختری شهرک‌سازی می‌کرد.^۶ جالب است بدانیم بعد از اعلام خبر پیروزی ترامپ در انتخابات ۲۰۱۶، «برکات» شهردار قدس اشغالی سریعاً از آغاز روند صدور مجوز و ساخت ۷۱۰۰ واحد صهیونیست‌نشین جدید در قدس خبر داد.^۷

بیشتر کشورهای عضو سازمان ملل می‌گویند که شهرک‌های یهودی‌نشین در کرانه باختری غیرقانونی‌اند، چون ناقض قوانین بین‌المللی حاکم بر سرزمین‌های اشغالی هستند. اما در ماه نوامبر سال ۲۰۱۹، دونالد ترامپ اعلام کرد که آمریکا دیگر این شهرک‌ها را مغایر قوانین بین‌المللی به شمار نمی‌آورد.^۸ اساساً طرح گسترش حاکمیت رژیم صهیونیستی بر بخش‌هایی از کرانه باختری، یکی از مؤلفه‌های اصلی پروژه «معامله قرن» است.

در تابستان اخیر، در آستانه اجرای طرح الحاق کرانه باختری به اراضی اشغالی، و زمانی که موج مخالفت‌ها و محکومیت‌های جهانی نسبت به تصمیم رژیم صهیونیستی شدت یافته بود، «کلین کانوی» مشاور رئیس‌جمهور آمریکا اعلام کرد که

۱. پایگاه خبری تحلیلی قدس آنلاین؛ (۱۳۹۹/۶/۲۱)

۲. خبرگزاری مهر؛ (۱۳۹۹/۲/۱۸)

۳. همان

۴. دی‌ماه سال ۱۳۹۵ و در زمان ریاست جمهوری اواما

۵. بی.بی.سی فارسی، (۱۳۹۵/۱۰/۴)

۶. نشست تخصصی با حضور آقای دکتر «علیرضا سلطانشاهی» کارشناس و دبیر سابق کمیته حمایت از انقلاب اسلامی مردم فلسطین؛ خرداد ۱۳۹۸

۷. خبرگزاری مهر، (۱۳۹۵/۹/۴)

۸. بی.بی.سی؛ (۱۳۹۸/۱۱/۱۸)

ترامپ به زودی بیانیه‌ای در رابطه با طرح رژیم صهیونیستی برای الحاق کرانه باختری صادر می‌کند.^۱ البته هنوز این بیانیه صادر نشده است اما «مایک پومپئو»، وزیر امور خارجه آمریکا، پیشتر اعلام کرده بود که «اسرائیل به تنهایی، درباره اعمال حاکمیت ملی خود بر بخش‌هایی از کرانه غربی رود اردن تصمیم خواهد گرفت»^۲.

ب- بایدن: در اسفند سال ۱۳۹۸، «جو بایدن» در پیامی ویدئویی برای کنفرانس سالانه لابی صهیونیستی موسوم به «کمیته روابط آمریکا و اسرائیل» هشدار داد: اقدامات اسرائیل در خصوص الحاق کرانه باختری رود اردن و طرح‌های جدید شهرک‌سازی، مانع تشکیل کشور فلسطین خواهد شد.^۳ او گفته است: «معتقدم اسرائیل باید به تهدیدات الحاق و فعالیت‌های شهرک‌سازی، نظیر اعلام احداث هزاران واحد مسکونی (در کرانه باختری) خاتمه دهد ... این اقدامات هرگونه امید برای صلح را از بین می‌برد و صادقانه بگویم، این تحرکات از ارزش‌های دموکراتیک اسرائیل بیش از پیش می‌کاهد و حمایت آمریکایی‌ها از اسرائیل، به خصوص در میان جوانان را در هر دو حزب سیاسی، تضعیف می‌کند»^۴.

بایدن اعلام کرده اگرچه با الحاق کرانه باختری به خاک اسرائیل مخالف است، اما از اهرم کمک مالی برای اجبار تل‌آویو به رعایت حقوق بشر استفاده نخواهد کرد.^۵

جالب آنکه بایدن اگرچه خواستار توقف توسعه شهرک‌ها و اشغال سی‌درصدی کرانه باختری از سوی رژیم صهیونیستی شده بود، اما آن را «چیز خوبی توصیف کرده بود که الان روی میز نیست»^۶.

۴- حق بازگشت آوارگان فلسطینی

الف- ترامپ: ترامپ در دور اول مبارزات انتخاباتی خود اعلام کرده بود در صورت پیروزی در انتخابات، جزیره «پورتوریکو» واقع در مجمع‌الجزایر کارائیب به پناهندگان فلسطینی داده می‌شود تا جبران چشم‌پوشی آنها از فلسطین باشد.^۷ بعدها نیز، خبرهایی درباره فشار آمریکا بر مصر، سودان و ... برای اسکان آوارگان فلسطینی منتشر شد.^۸

هنگامی که از طرح معامله قرن ترامپ رونمایی شد، مشخص شد که یکی از مفاد اصلی آن، ممانعت از بازگشت آوارگان فلسطینی به سرزمین مادری و تحقق مطالبه جریان راست افراطی رژیم صهیونیستی است. در طرح معامله قرن، مسئله بازگشت آوارگان به مرزهای ۱۹۴۸ و حتی ۱۹۶۷ به محاق رفته و مقرر است آوارگانی که می‌توانند برای معامله قرن مشکلاتی را ایجاد کنند، به صحرای سینا منتقل شوند.^۹ گفتنی است از سال ۲۰۱۸، با دستور ترامپ ارسال کمک‌ها به آژانس امداد رسانی و کاریابی برای آوارگان فلسطینی در خاور نزدیک موسوم به «آنروا»^{۱۰}، متوقف شد.

۱. خبرگزاری ایسنا؛ (۱۳۹۹/۴/۶)

۲. بی.بی.سی؛ (۱۳۹۹/۴/۵)

۳. خبرگزاری ایران پرس؛ (۱۳۹۸/۱۲/۱۲)

۴. پرتال فرهنگی راسخون؛ (۱۳۹۹/۲/۱۱)

۵. خبرگزاری مشرق؛ (۱۳۹۹/۴/۱۱)

۶. پایگاه خبری تحلیلی قدس آنلاین؛ (۱۳۹۹/۶/۲۱)

۷. خبرگزاری مهر، مصاحبه با دکتر «علیرضا عرب» کارشناس حوزه فلسطین و صهیونیسم شناسی، (۱۳۹۵/۹/۴)

۸. خبرگزاری ایسنا؛ (۱۳۹۹/۷/۶)

۹. گفتگوی دیپلماسی ایرانی با دکتر «حسن هانی‌زاده» کارشناس مسائل منطقه؛ (۱۳۹۷/۶/۲۵)

۱۰. (UNRWA)

ب- بایدن: بایدن متعهد شده است که در صورت پیروزی در انتخابات، هم روابط دیپلماتیک با دولت فلسطین و حمایت مالی از تشکیلات خودگردان را از سر گیرد، و هم کمک‌های آمریکا به آژانس امداد و اقدام سازمان ملل متحد برای آوارگان فلسطینی را برقرار سازد.^۱ اما درباره حق بازگشت فلسطینیان به سرزمین اصلی فلسطین هیچ‌گاه تأکید یا اعلام موضعی از سوی بایدن دیده نشده است.

■ جمع‌بندی

در «سند استراتژی امنیت ملی آمریکا در قرن ۲۱» (منتشر شده در پانزدهم فوریه ۲۰۰۱)^۲ امنیت دوستان و متحدان آمریکا در رده «منافع حیاتی» ایالات متحده قرار گرفته است؛^۳ بر همین اساس، مهم‌ترین محور استراتژی خاورمیانه‌ای آمریکا حفظ و تأمین امنیت پایدار اسرائیل است.^۴

جالب است بدانیم که دولتمردان آمریکا حتی پیش از تشکیل دولت صهیونیستی در اراضی اشغالی، به تأمین منافع و رفاه صهیونیست‌ها ملتزم بوده‌اند؛^۵ در واقع هیچ‌گاه دولت یا رئیس‌جمهوری در ایالات متحده وجود نداشته که امنیت رژیم صهیونیستی را تضمین نکند؛ بهتر بگوییم حفظ و ارتقای موجودیت، امنیت و منافع رژیم صهیونیستی به‌عنوان شریک استراتژیک آمریکا، جزو اولین تعهداتی است که کاندیداهای ریاست‌جمهوری هر دو حزب اصلی، در رقابت‌های انتخاباتی، التزام خود را به آن مورد تأکید قرار می‌دهند.

آمریکایی‌ها به صورت عمیق به حفظ امنیت رژیم صهیونیستی و دفاع از این امنیت متعهد هستند. اساساً این مسئله محدود به رؤسای جمهور آمریکا نیست و به ساخت محافظه‌کار آمریکا مربوط می‌شود.^۶

هیچ‌گاه سیاست‌های بنیادی و اولویت‌های راهبردی آمریکا با رفتن یک رئیس‌جمهوری از کاخ سفید یا آمدن رئیس‌جمهور جدید، دچار تغییر نخواهد شد؛ شاید در هر دوره‌ای به فراخور شرایط روز، شیوه بیان و زبان سیاسی آمریکا تغییراتی کرده باشد. جهت‌گیری‌های سیاست خارجی آمریکا متشکل از دو حزب دموکرات و جمهوری خواه نسبت به فلسطین، همیشه رویکرد ناعادلانه‌ای را نسبت به فلسطینی‌ها دنبال کرده و سیاست‌های جانبدارانه‌ای را به نفع رژیم صهیونیستی در نظر داشته است. همان‌گونه که امیدهای رهبری فلسطین به دولت‌های کلینتون و اوپاما ناامید شده بودند، چشم‌انداز ریاست جمهوری احتمالی جو بایدن نیز، افق روشنی پیش روی آرمان فلسطین ترسیم نمی‌کند.

زمانی که سخن از منافع و امنیت رژیم صهیونیستی به میان می‌آید، هر دو حزب دموکرات و جمهوری خواه نظر واحدی خواهند داشت. همان‌گونه که هنری کیسینجر در سال ۱۹۷۴ گفت: "برآیند اساسی سیاست ایالات متحده همان که هست باقی خواهد ماند؛ فرقی نمی‌کند که چه کسی انتخابات ریاست جمهوری ایالات متحده را می‌برد".

۱. پایگاه همکاری‌های خبری شیعه (شفقنا)؛ (۱۳۹۹/۶/۹)

۲. آخرین نسخه سند استراتژی امنیت ملی آمریکا در سال ۲۰۰۶ منتشر شده است.

۳. استراتژی امنیت ملی آمریکا در قرن ۲۱، انتشارات ابرار معاصر، تهران، چاپ نخست ۱۳۸۰

۴. خلیلی، اسدالله، **جایگاه خاورمیانه در استراتژی امنیت ملی جدید آمریکا**، کتاب آمریکا شماره ۱، انتشارات ابرار معاصر، تهران، چاپ نخست، ۱۳۸۲

۵. هری ترومن در ژوئن ۱۹۴۵ تصویب هزینه انتقال یکصد هزار یهودی از اروپا به فلسطین را پیشنهاد داد درحالیکه دولت اسرائیل در می ۱۹۴۸ رسماً اعلام موجودیت کرد. سال‌ها قبل از آن نیز جان آدامز (۱۸۱۸) نخستین رئیس‌جمهور در آمریکا بود که خواستار بازگرداندن یهودیان به وطن خود و تشکیل یک دولت مستقل یهودی شده بود.

۶. گفتگوی ماهنامه مهر با دکتر «کیهان برزگر»؛ شماره پیاپی ۳۲؛ آذر ۱۳۹۲؛ ص ۱۳۰